

Координационен механизъм за рефериране и обгрижване на случаи на непридружени деца и деца – жертва на трафик, завръщащи се от чужбина

Днес, 7 декември 2010 г., министърът на вътрешните работи, министърът на труда и социалната политика, министърът на външните работи, председателят на Държавната агенция за закрила на детето и изпълнителният директор на Агенцията за социално подпомагане, отчитайки необходимостта от взаимно партньорство за създаване на ефективна координация при изпълнението на своите конкретни задължения, подписаха настоящия Координационен механизъм за рефериране и обгрижване на случаи на непридружени деца и деца – жертва на трафик, завръщащи се от чужбина, имайки предвид следните договорености:

I. Въведение

Настоящият Координационен механизъм (КМ) е изработен в изпълнение на Националната стратегия за детето 2008-2018, чийто принципи са интегрирани в ежегодните Национални програми за закрила на детето, както и в Националните програми за предотвратяване и противодействие на трафика на хора и закрила на жертвите. Координационният механизъм е разработен в съответствие с последните промени в националното законодателство за закрила на детето, законодателството за борба с трафика на хора и ратифицираните от Република България международни актове с правно-обвързващ характер и такива със статут на политически препоръки.

Координационният механизъм се създава с цел да осигури ефективна координация при изпълнението на конкретните задължения за взаимодействие на ангажираните субекти при завръщането от чужбина и обгрижването на непридружени малолетни и непълнолетни лица, както и деца – жертви на трафик.

При прилагането му компетентните институции се ръководят от принципите за осигуряване най-добрия интерес на детето, взаимна информираност на партньорите и помощ, мултидисциплинарен подход на национално и местно ниво, гъвкавост при вземане на решения, както и етично поведение при обгрижване на всеки конкретен случай.

Механизмът предоставя възможности за включването му в общинските стратегии за закрила на децата, а ефективното му функциониране се осигурява чрез създаване на програми за периодично обучение на експертите и снабдяване с наръчници/помагала за действие.

Отчитането на постигнатите резултати по Координационния механизъм се осъществява в рамките на ежегодните доклади по изпълнението на Националната програма за закрила на детето, годишните доклади за дейността на ДАЗД и ежегодните доклади за реализираните дейности по Националната програма за предотвратяване и противодействие на трафика на хора и закрила на жертвите.

Координационният механизъм кореспондира с Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция, създаден в изпълнение на чл.ба, ал.3 от Закона за закрила на детето.

II. Система за междуинституционално рефериране на конкретни случаи

Системата за междуинституционално рефериране на конкретни случаи улеснява комплексното, бързо и ефективно проследяване на всеки конкретен случай, след получаване на сигнал от чужбина или от страната и включва система от органи на централно и местно ниво, които извършват репатриране, посрещане, идентифициране, извеждане от семейна среда, рехабилитация, реинтеграция на детето и проследяване на случая.

1. Системата от органи на централно ниво включва: Министерство на труда и социалната политика (МТСП), Министерство на вътрешните работи (МВР), Министерство на външните работи (МВнР), Държавната агенция за закрила на детето (ДАЗД), Агенцията за социално подпомагане (АСП), които работят координирано и в тясно сътрудничество с Националната комисия за борба с трафика на хора (НКБТХ), Международната организация по миграция (МОМ), Държавната агенция по национална сигурност (ДАНС) и др.
2. Системата от органи на местно ниво с център Дирекция „Социално подпомагане” (Д„СП”), Отдел за закрила на детето (ОЗД) включва създаването на мултидисциплинарен екип, в които участват представители на: РУП на МВР по места, Регионален инспекторат по образованието (РИО), Регионален център по здравеопазване (РЦЗ), Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН), Местна комисия за борба с трафика на хора (МКБТХ), Районна прокуратура, районен съд, управителен орган на кризисния център, специалист при доставчик на социална услуга в общността (ако и когато се ползва такъв) и други по преценка на ДСП/ОЗД.

В случай, че непридружено дете или дете-жертва на трафик е чужд гражданин, с двойно гражданство или без гражданство на територията на Р България или има предоставена особена закрила по Закона за убежището и бежанците, се прилага Координационният механизъм, адаптиран към конкретния случай, като задължително се уведомява Държавна агенция за бежанците и Дирекция „Миграция” – МВР, която издава разрешение за пребиваване в страната и Националната комисия за борба с трафика на хора.

III. Сигнали за непридружени деца и деца-жертви на трафик

Сигнали за случаи на непридружени деца или деца-жертви на трафик могат да бъдат получени от български или чужди компетентни органи:

- Чрез МВнР от дипломатическите и консулските представителства на Р България в чужбина;
- Чрез МВР от полицейските представители към дипломатическите и консулските представителства на Р България в чужбина;
- Чрез Международна организация по миграция;
- Чрез Международна социална служба (МСС);
- Чрез Национална комисия за борба с трафика на хора;
- Чрез хармонизирания телефонен номер с национално покритие за информирание, консултиране и помощ на деца (116-111);
- Чрез електронната поща и формата за подаване на сигнал от специализирания сайт на ДАЗД – www.stopech.sacp.government.bg
- Чрез български или чужди НПО;
- Директно в ДАЗД чрез други източници, вкл. чрез всяко лице.

IV. Етапи на Координационния механизъм

Етапите, през които преминава реферирането и обгрижването на конкретния случай, са следните:

1. Получаване на сигнал за непридружено дете или дете-жертва на трафик в чужбина и репатриране на детето в България;
2. Посрещане на детето на територията на Р България и предприемане на подходяща мярка за закрила, съобразно особеностите на конкретния случай (настаняване в Кризисен център);
3. Предприемане на дейности за закрила на местно ниво след настаняване в Кризисния център;
4. Проследяване на случая за период от една година (в зависимост от периода до навършване на пълнолетие), с цел предотвратяване на ново въвличане на детето в трафик или извеждане извън страната.
5. Правомощия на компетентните институции, съобразно етапите на рефериране и обгрижване на непридружените деца и децата-жертви на трафик, завръщащи се от чужбина

Етап 1: Получаване на сигнал за непридружено дете или дете-жертва на трафик в чужбина и репатриране на детето в България

Когато детето се връща в България след по-продължителен престой в чужбина, има възможност да се направи предварително проучване и оценка на случая, но когато детето се връща в България с минимално предизвестие към българските власти, проучването и оценката на случая се правят след завръщане на детето. Предвид спешността на предприеманите действия е целесъобразно комуникацията между институциите да се извършва по телефон, факс или електронна поща.

Правомощия на компетентните институции:

1.1. Министерство на външните работи (МВнР):

- При получаване на сигнал за непридружено дете или дете-жертва на трафик дипломатическите и консулските представителства на Р България в чужбина чрез Дирекция "Консулски отношения" на МВнР, в срок до 24 часа уведомяват едновременно ДАЗД и МВР;
- МВнР чрез своите дипломатически и консулски представителства изисква допълнителна писмена информация или документи от местните компетентни органи, установяващи фактите по всеки конкретен случай, както и максимален обем информация за здравословното и емоционално състояние на детето, за отношението му към факта, че се завръща в страната си, становище на ангажираните професионалисти, работили с детето по време на пребиваването му в страната на дестинация (ако има такива), както и информация, свързана с отпътуването на детето за България (вида транспорт, дата и час на отпътуването);
- Дипломатическите и консулските представителства на Република България в чужбина оказват помощ и съдействие на непридружените български деца и децата-жертви на трафик за завръщането им в страната, както следва:
- В съответствие с инструкция ІЗ-207 от 15 февруари 2006 г. за прилагане на мерките по чл.76а от Закона за българските лични документи и Правилника за издаване на българските лични документи, съвместно с органите на МВР издават временни паспорти със срок на валидност, съобразен с необходимото време за завръщане в Р

България на непридружени деца и деца-жертви на трафик, които не притежават валидни документи за пътуване или за самоличност;

- -Организирането със съдействието на останалите институции на централно ниво репатрирането на детето в България.

1.2 ДАЗД:

- Осигурява координацията между институциите, отговорни за репатрирането, посрещането и предприемането на мерки за закрила на детето (МВнР, МВР, АСП и Д „СП“) като за целта:
- Уведомява писмено Д „СП“ (с копие до АСП) по настоящ/постоянен адрес на детето, като предоставя наличната информация по случая, с цел проучване на семейната и социална среда, изготвяне на оценка на риска и становище относно настаняването на детето след завръщането му в страната;
- Уведомява писмено (в зависимост от конкретния случай) следните структури на МВР – Главна дирекция „Гранична полиция“ (ГД „ГП“), Главна дирекция „Криминална полиция“ (ГД „КП“), Главна дирекция „Борба с организираната престъпност (ГД„БОП“).

1.3. МВР:

- Установява или потвърждава самоличността и местоживеенето на детето, семейството, близки и роднини;
- Събира и предоставя информация относно предишни регистрации на детето в системата на МВР, както и криминални прояви на родителите, съгласно Закона за защита на класифицираната информация, с цел предприемане на мерки за закрила;
- ГД „Гранична полиция“ изготвя справки за предишни излизания на детето извън пределите на страната, съгласно Закона за защита на класифицираната информация.

Етап 2: Посрещане на детето на територията на Р България и предприемане на подходяща мярка за закрила, съобразно особеностите на конкретния случай (настаняване в Кризисен център)

2.1. МВР:

- Осигурява представител при посрещането на детето, а при необходимост предоставя полицейска закрила или полицейска охрана на детето до най-близкият ДВНМН и/или Кризисен център.
- При посрещане на територията на Р България (посока влизане/излизане) на дете, обявено за общодържавно издирване, което в следствие е намерено, същото се предава на служителя на МВР, иницирал издирването.
- При постъпване на информация от български или чужд компетентен орган, че по време на пребиваването си в България или чужбина детето е било въввлечено или използвано за дейностите по чл.11 от ЗЗДет., МВР изпраща информацията по случая на ДАЗД за изготвяне на становище или предложение за прилагане на мярката по чл.76а от ЗБЛД.

2.2. ДАЗД:

- При наличие на достатъчни данни за въвличането или използването на детето за дейностите по чл.11 от ЗЗДет., председателят на ДАЗД изготвя мотивирано

предложение или становище до министъра на вътрешните работи за налагането на административна мярка по чл.76а от ЗБЛД.

2.3. АСП:

- Координира взаимодействието между Д„СП” и институциите, предоставящи социални услуги;
- Оказва методическа подкрепа при насочването на детето за ползване на социална услуга - резидентен тип (настаняване в Кризисен център).

2.4. Д „СП”:

- Във всеки един Отдел за закрила на детето при Дирекция „Социално подпомагане” началникът на Отдела определя социален работник, който е водещ на мултидисциплинарния екип, проучва семейната и социална среда на детето¹, изготвя оценка на риска да бъде отново изведено извън страната и план за действие;²
- Осигурява представител при посрещането на детето на ГКПП³;
- Предприема подходяща мярка за закрила, съобразно нуждите и интересите на детето, в съответствие с разпоредбите на Закона за закрила на детето и Правилника за приложението му.
- Придружава и настанява детето в Кризисния център, въз основа на заповед на директора на Д „СП” по настоящ/постоянен адрес на детето⁴;
- При установено участие на родителите в извеждането на детето с цел трудова и сексуална експлоатация предявява искове за лишаване или ограничаване от родителски права в интерес на детето или встъпва като страна във вече заведени производства.

2.5. Кризисен център:

- Осигурява спешен прием на деца - жертви на трафик;
- Изготвя оценка на неотложните потребности на детето.

2.6. ДВНМН:

- Осъществява дейността си съгласно Закона за противообществените прояви на малолетни и непълнолетни и подзаконовите нормативни актове.

2.7. МКБППМН:

- В зависимост от спецификата на случая, МКБППМН предоставя необходимата информация относно влиянието на криминогенни фактори върху детето.

Етап 3: Предприемане на дейности за закрила на местно ниво след настаняване в Кризисен център

3.1. Д „СП”:

- В едномесечен срок от издаването на заповедта за временно настаняване по административен ред, Д „СП” по настоящ/постоянен адрес на детето отправя искане за настаняване на детето по съдебен ред пред Районния съд;
- Инициира свикването на мултидисциплинарния екип;

- -Изготвя доклад за оценка на потребностите на детето и план за действие съвместно с екипа от Кризисния център, който се подписва от всички членове на последния. Планът за действие може да включва предприемането на мерки за подкрепа на семейството, с оглед риска от повторно извеждане или въвличане в трафик;
- Информира родителите, настойниците, попечителите или други лица, полагащи грижи за детето, за всички действия, предвидени в плана за действие, освен ако това не представлява риск за детето, и предприема мерки за закрила в семейна среда; Предоставя доклад на тримесечие до ДАЗД, с копие до АСП от екипа на КЦ, ангажиран по конкретния случай;
- Информира партньорите на централно ниво (ДАЗД, МВР, АСП) за всяка промяна в обстоятелствата.

3.2. Кризисен център:

- Осигурява сигурността и безопасността на детето по време на престоя му в Кризисния център;
- -Осигурява подслон и храна;
- Работи за овладяване на кризата на детето (ако е в такова състояние);
- Оказва подкрепа за по-добра адаптация на детето след завръщането му от чужбина;
- Прави избор на личен лекар на детето и осигурява извършаването на пълен медицински преглед;
- Осигурява съответните специалисти за оказване на психологически, юридически и др. консултации;
- Преценява образователното ниво и предприема действия за осигуряване на удостоверение за завършено образование на детето, както и създава условия за бъдещо задоволяване на образователните му потребности;
- Създава социална мрежа, с цел реинтеграция на детето в семейната и социална среда, когато реинтеграцията е записана като дългосрочна цел в плана за действие;
- Изготвя доклад за оценка на потребностите на детето и план за действие съвместно с Д „СП”, който се подписва от всички членове на екипа на КЦ, ангажиран по конкретния случай;
- Предоставя актуални доклади при поискване от Д”СП” по време на престоя на детето в Кризисния център;
- -Изготвя доклад за престоя на детето в Кризисния център след приключване на услугата, който предоставя на Д”СП” по настоящ/постоянен адрес на детето и ДАЗД;
- Оказва съдействие и подкрепа при провеждане на срещи между детето и родителите и близките му на територията на Кризисния център (ако няма данни, че са участвали в извеждането на детето);
- При възникване на инциденти по време на престоя на детето в Кризисния център, незабавно информира Д”СП” по настоящ/постоянен адрес на детето, Районното управление на МВР, с копие до ДАЗД и АСП.
- Детето при необходимост участва като свидетел във връзка с образувано полицейско дознание и съдебно производство, като се придружава от лицата, на които са възложени грижи за детето съгласно чл. 137 от СК.

3.3. Доставчиците на социални услуги⁵ :

- Предоставят услуги за социална и психологическа подкрепа, в съответствие с индивидуалния план за действие на детето, изготвен от ОЗД.

Етап 4: Проследяване на случая за период от една година (в зависимост от навършването на пълнолетие) с цел предотвратяване на ново въвличане на детето в трафик или извеждане извън страната.

4.1. ДАЗД:

- Осигурява координацията и взаимодействието между институциите до приключване на реинтеграционния процес, когато реинтеграцията е записана като дългосрочна цел в плана за действие.

4.2. АСП:

- Осъществява мониторинг на случаите на непридружените деца и децата-жертви на трафик.

4.3. Д „СП“:

- Проследява случая за период от една година, с цел предотвратяване на ново въвличане на детето в трафик или извеждане извън страната;

- Дава обратна връзка към Кризисния център, АСП и ДАЗД.

V. Заключение разпоредби

1. Настоящият Координационен механизъм отменя подписания на 9 ноември 2005 г. от МВР, МТСП, ДАЗД и АСП Координационен механизъм за рефериране и обгрижване на случаи на непридружени български деца и деца – жертва на трафик, завръщащи се от чужбина.
2. Координационният механизъм се актуализира периодично, съобразно нормативните промени, регламентиращи правомощията на институциите, ангажирани с реферирането и обгрижването на непридружените деца и децата-жертви на трафик, завръщащи се от чужбина по инициатива на всеки от ангажираните партньори.
3. Координацията по прилагането на настоящия Координационен механизъм се осъществява от министъра на вътрешните работи и председателя на ДАЗД.
4. Ръководителите на отговорните институции определят със заповед служителите, които изпълняват функциите по настоящия координационен механизъм. За всеки служител се определя и негов заместник.
5. В длъжностните характеристики на определените служители по т. 4 се включват функциите им по Координационния механизъм в срок от един месец от подписването му.
6. В срок от един месец от подписването на Координационния механизъм МВР, МВНР и АСП изпращат до председателя на ДАЗД списък на определените от тях служители по т. 4, включително и координатите за връзка с тях. ДАЗД изпраща обобщената информация до всички ангажирани по механизма институции на централно ниво.

Г-Н ЦВЕТАН ЦВЕТАНОВ

ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР – ПРЕДСЕДАТЕЛ И

МИНИСТЪР НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Г-Н ТОТЮ МЛАДЕНОВ

МИНИСТЪР НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА

Г-Н НИКОЛАЙ МЛАДЕНОВ

МИНИСТЪР НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ

Г-ЖА НАДЯ ШАБАНИ

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ДЪРЖАВНАТА АГЕНЦИЯ ЗА

ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО

Г-Н ИВАЙЛО ИВАНОВ

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР НА

АГЕНЦИЯТА ЗА СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ

1 Когато детето се завръща в страната с минимално предизвестие към българските институции, отговорният социален работник проучва семейната и социална среда на детето до 24 часа от постъпването на сигнала.

2 Следва да се има предвид, че Планът за действие трябва да предвижда пакет от мерки и услуги и предложение за действията, които следва да се предприемат от мултидисциплинарния екип, срокове и отговорници за тяхното изпълнение. Планът за действие се съгласува също и с участниците в екипа към Кризисния център. Оценката на всеки случай трябва да включва и оценка на риска детето отново да бъде изведено в чужбина.

3 Когато детето пристига на ГКПП Аерогара София, посрещането се извършва от представител на Звеното за работа с просещи деца и деца на улицата, което поема ангажимента за посрещането на непридружените деца и децата жертви на трафик и съпровождането им до ДВНМН – гр.София или Кризисния център в гр.София. Звеното, което е на разположение 24 часа в денонощието, е структурирано в Отдела за закрила на детето към Д „СП” – Младост, гр.София.

4 За случаите, при които детето пристига на Аерогара София и се настанява в Кризисния център в гр.София, заповедта за настаняване се издава от директора на Д „СП” по настоящ/постоянен адрес на детето или от Директора на Д”СП”, на чиято територия е позициониран Кризисният център.

5 НПО, които са доставчици на социални услуги, могат да предоставят социални услуги за деца след получаване на лиценз от Председателя на ДАЗД и вписване в регистъра по реда на Закона за социално подпомагане. Доставчикът на социална услуга предоставя на Д „СП” писмена информация, съгласно чл. 40в от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане.